Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 9. februára 2017 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti — Smernica 2004/83/ES — Minimálne ustanovenia pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov — Žiadosť o doplnkovú ochranu — Riadny priebeh vnútroštátneho konania uskutočneného pri posudzovaní žiadosti o doplnkovú ochranu podanej po zamietnutí žiadosti o priznanie postavenia utečenca — Právo byť vypočutý — Rozsah — Právo na ústny pohovor — Právo predvolávať a kontradiktórne vypočúvať svedkov“

Vo veci C-560/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko) z 24. novembra 2014 a doručený Súdnemu dvoru 5. decembra 2014, ktorý súvisí s konaním:

M

proti

Minister for Justice and Equality,

Írsku,

Attorney General,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen (spravodajca), sudcovia M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan a D. Šváby,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. februára 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— M, v zastúpení: B. Burns a S. Man, solicitors, I. Whelan a P. O’Shea, BL,

— Írsko, v zastúpení: E. Creedon, J. Davis a J. Stanley, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci N. Butler, SC, a K. Mooney, BL,

* Jazyk konania: angličtina.

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

— francúzska vláda, v zastúpení: D. Colas a F.-X. Bréchot, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a M. Condou-Durande, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 3. mája 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu práva byť vypočutý v rámci konania o priznanie postavenia osoby oprávnenej na doplnkovú ochranu stanoveného smernicou Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, 2004, s. 12; Mim. vyd. 19/007, s. 96).

2 Tento návrh bol podaný v rámci konania medzi pánom M, rwandským štátnym príslušníkom, na jednej strane a Minister for Justice and Equality (minister spravodlivosti a rovnosti, Írsko) (ďalej len „minister“), Írskom a Attorney General na druhej strane vo veci riadneho priebehu konania o preskúmaní žiadosti pána M o doplnkovú ochranu, adresovanej írskym orgánom.

Právny rámec

Právo Únie

1. Smernica 2004/83

3 Článok 2 smernice 2004/83, ktorý má názov „Vymedzenie pojmov“, stanovoval:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

…

e) ‚osoba oprávnená na doplnkovú ochranu‘ je štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá nie je oprávnená ako utečenec, ale vzhľadom ku ktorej boli preukázané podstatné dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba by v prípade, keď by bola vrátená do svojej krajiny pôvodu alebo v prípade osoby bez štátneho občianstva do krajiny svojho doterajšieho pobytu, čelila reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia, ako je definované v článku 15, a na ktorú sa neuplatňuje článok 17 ods. 1 a 2 a ktorá nemôže prijať alebo v dôsledku takéhoto rizika odmieta ochranu tejto krajiny;

…“

4 Článok 4 uvedenej smernice s názvom „Posudzovanie skutočností a okolností“ znel:

„1. Členské štáty môžu považovať za povinnosť žiadateľa predložiť čo najskôr všetky náležitosti potrebné na zdôvodnenie žiadosti o medzinárodnú ochranu. V spolupráci so žiadateľom je povinnosťou členského štátu posúdiť príslušné náležitosti žiadosti.

2. Dôkazy uvedené v odseku 1 pozostávajú z vyhlásení žiadateľa a celej dokumentácie, ktorá je k dispozícii žiadateľovi, týkajúc[ich] sa veku žiadateľa, základných informácií, vrátane tých, ktoré sa týkajú príslušných príbuzných, totožnosti, štátnej príslušnosti (štátnych príslušností), krajiny (krajín) a miesta (miest) predchádzajúceho pobytu, predchádzajúc[ich] žiadost[í] o azyl, trasy cesty, totožnost[i] a cestovn[ých] doklad[ov] a dôvod[ov] pre požadovanie medzinárodnej ochrany.

3. Posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sa má vykonať na individuálnom základe a zahŕňa zohľadnenie:

a) všetkých príslušných skutočností, pokiaľ sa týkajú krajiny pôvodu v čase prijatia rozhodnutia o žiadosti, vrátane zákonov a nariadení krajiny pôvodu a spôsobu, ktorým sú uplatňované;

b) príslušných vyhlásení a dokumentácie predloženej žiadateľom vrátane informácií o tom, či žiadateľ bol alebo môže byť predmetom prenasledovania alebo vážneho bezprávia;

c) individuálneho postavenia a osobných okolností žiadateľa vrátane takých faktorov ako pôvod, pohlavie a vek, s cieľom posúdenia, či by na základe osobných okolností žiadateľa činy, ktorým bol alebo mohol byť žiadateľ vystavený, predstavovali prenasledovanie alebo vážne bezprávie;

d) či činnosti žiadateľa od opustenia krajiny pôvodu boli vykonávané s výlučným alebo hlavným cieľom vytvorenia potrebných podmienok pre požadovanie medzinárodnej ochrany tak, aby sa posúdilo, či by uvedené činnosti spôsobili, že žiadateľ bude vystavený prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v prípade návratu do tejto krajiny;

e) či sa mohlo odôvodnene očakávať, že žiadateľ prijme ochranu inej krajiny, kde by mohol získať štátne občianstvo.

4. Skutočnosť, že žiadateľ už bol predmetom prenasledovania alebo vážneho bezprávia alebo priamych hrozieb takéhoto prenasledovania alebo takéhoto bezprávia, je vážnou známkou oprávnenej obavy žiadateľa z prenasledovania alebo reálneho rizika utrpenia vážneho bezprávia, pokiaľ neexistujú primerané dôvody domnievať sa, že takéto prenasledovanie alebo vážne bezprávie sa nebudú opakovať.

5. V prípade, že členské štáty uplatňujú zásadu, podľa ktorej je povinnosťou žiadateľa zdôvodniť žiadosť o medzinárodnú ochranu, a v prípade, že aspekty vyhlásení žiadateľa nie sú podložené listinným alebo iným dôkazom, tieto aspekty si nevyžadujú potvrdenie, ak sú splnené tieto podmienky:

a) žiadateľ skutočne vynaložil snahu s cieľom zdôvodnenia svojej žiadosti;

b) boli predložené príslušné náležitosti, ktoré sú k dispozícii žiadateľovi, a bolo poskytnuté uspokojivé vysvetlenie týkajúce sa akéhokoľvek nedostatku iných príslušných náležitostí;

c) vyhlásenia žiadateľa sú uznané za logické a prijateľné a nie sú v rozpore s dostupnými osobitnými a všeobecnými informáciami týkajúcimi sa prípadu žiadateľa;

d) žiadateľ požiadal o medzinárodnú ochranu v najskoršom možnom čase alebo žiadateľ preukázal primeraný dôvod, prečo tak neurobil, a

e) bola preukázaná všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa.“

5 Článok 15 tej istej smernice, nazvaný „Vážne bezprávie“, stanovoval:

„Vážne bezprávie pozostáva z:

a) trestu smrti alebo popravy, alebo

b) mučenia alebo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo potrestania žiadateľa v krajine pôvodu alebo

c) vážneho a individuálneho ohrozenia života občana alebo osoby z dôvodu nediskriminačného násilia [ohrozenia života alebo osoby civilistu na základe neselektívneho násilia – *neoficiálny preklad*] v situáciách medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.“

Smernica 2005/85/ES

6 Článok 3 smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca (Ú. v. EÚ L 326, 2005, s. 13) nazvaný „Rozsah pôsobnosti“ stanovoval:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na všetky žiadosti o azyl podané na území členských štátov, vrátane hraníc a tranzitných zón, a na odňatie postavenia utečenca.

…

3. Ak členské štáty použijú alebo zavedú konanie, v ktorom sa skúma žiadosť o azyl ako žiadosť na základe Ženevského dohovoru a aj ako žiadosť o iný druh medzinárodnej ochrany za okolností vymedzených článkom 15 smernice [2004/83], počas celého tohto konania uplatňujú túto smernicu.

…“

Írske právo

7 Írske právo rozlišuje dva druhy žiadostí na účely získania medzinárodnej ochrany, a to:

— žiadosť o azyl a

— žiadosť o doplnkovú ochranu.

8 Každá z týchto dvoch žiadostí je predmetom osobitného konania, pričom konanie týkajúce sa žiadosti o doplnkovú ochranu, ktoré sa môže začať iba v prípade zamietnutia žiadosti o azyl, prebieha v nadväznosti na konanie, ktoré sa týkalo preskúmania tejto poslednej uvedenej žiadosti.

9 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa riadi posudzovanie žiadostí o azyl, sú upravené predovšetkým v Refugee Act 1996 (zákon o utečencoch z roku 1996) v znení účinnom v čase skutkových okolností vo veci samej. Konanie o preskúmanie žiadostí o azyl zahŕňa najmä osobný pohovor so žiadateľom.

10 Ustanovenia vzťahujúce sa na konanie o preskúmaní žiadostí o doplnkovú ochranu sa nachádzajú v European Communities (Eligibility for Protection) Regulations 2006 [vyhláška z roku 2006 o Európskych spoločenstvách (podmienky priznania ochrany)] ministra z 9. októbra 2006, ktorej predmetom je najmä prebratie smernice 2004/83 do vnútroštátneho práva.

11 Žiadosť o doplnkovú ochranu sa podáva prostredníctvom formulára, ktorého vzor sa nachádza v prílohe tejto vyhlášky.

12 Uvedená vyhláška neobsahuje nijaké ustanovenie, ktoré by stanovovalo, že žiadateľa o doplnkovú ochranu treba v súvislosti s preskúmaním jeho žiadosti vypočuť.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

13 Pán M pricestoval v septembri 2006 do Írska na základe študijného víza. Po skončení svojich štúdií podal pán M žiadosť o azyl, ktorú Refugee Applications Commissioner (Komisár pre žiadosti o azyl, Írsko) 30. augusta 2008 zamietol. Odvolanie proti tomuto rozhodnutiu bolo zamietnuté rozsudkom Refugee Appeal Tribunal (Odvolací súd pre žiadosti o priznanie postavenia utečenca, Írsko) z 28. októbra 2008.

14 Pán M následne podal žiadosť o doplnkovú ochranu. Táto žiadosť sa zamietla 30. septembra 2010 a minister vo vzťahu k žiadateľovi prijal 5. októbra 2010 rozhodnutie o odsune. Vo svojom rozhodnutí z 30. septembra 2010 sa minister v podstatnej miere opieral o skoršie rozhodnutia týkajúce sa žiadosti pána M o azyl na účely záveru, že nepreukázal existenciu závažných dôvodov domnievať sa, že mu hrozilo riziko utrpenia vážneho bezprávia, najmä vzhľadom na vážne pochybnosti, pokiaľ ide o dôveryhodnosť tvrdení uvedených v jeho žiadosti.

15 Dňa 6. januára 2011 podal pán M žalobu na High Court (Vyšší súd, Írsko) proti rozhodnutiu, ktorým sa zamieta jeho žiadosť o doplnkovú ochranu.

16 V rámci preskúmania tejto žaloby High Court (Vyšší súd) položil Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„V prípade, že žiadateľ žiada o postavenie priznané doplnkovou ochranou po tom, ako mu bolo zamietnuté postavenie utečenca, a ak sa navrhuje, aby bola takáto žiadosť zamietnutá, predstavuje povinnosť spolupracovať so žiadateľom uložená členským štátom v článku 4 ods. 1 druhej vete smernice 2004/83 povinnosť správnych orgánov dotknutého členského štátu oznámiť žiadateľovi výsledky takéhoto posúdenia pred prijatím konečného rozhodnutia, aby mu tým umožnili vyjadriť sa k aspektom navrhovaného rozhodnutia, ktoré vedú k zápornej odpovedi?“

17 Vo svojom rozsudku z 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), Súdny dvor najmä uviedol, že v systéme, akým je systém zavedený vnútroštátnou právnou úpravou o akú ide vo veci, ktorá viedla k tomuto rozsudku, ktorý charakterizuje existencia dvoch odlišných a na seba nadväzujúcich konaní, ktorých cieľom je preskúmanie jednak žiadosti o získanie postavenia utečenca a jednak žiadosti o doplnkovú ochranu, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby v rámci každého z týchto konaní dohliadal na rešpektovanie základných práv žiadateľa a konkrétne práva byť vypočutý v tom zmysle, že sa žiadateľovi musí umožniť účinne oznámiť jeho pripomienky pred prijatím akéhokoľvek rozhodnutia, ktorým sa mu neprizná požadovaná ochrana. V takomto systéme okolnosť, že dotknutá osoba už bola riadne vypočutá počas preskúmania jej žiadosti o priznanie postavenia utečenca, neznamená, že od tejto formálnej požiadavky možno upustiť v rámci konania týkajúceho sa žiadosti o doplnkovú ochranu.

18 V nadväznosti na rozsudok z 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), High Court (Vyšší súd) 23. júna 2013 rozhodol, že minister nekonal správne, keď opomenul uskutočniť riadny výsluch pána M v priebehu preskúmania jeho žiadosti o doplnkovú ochranu.

19 Minister podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko). Pán M podal proti uvedenému rozhodnutiu vzájomné odvolanie.

20 Za týchto okolností Supreme Court (Najvyšší súd) rozhodnutím z 24. novembra 2014 rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Vyžaduje právo byť vypočutý v rámci práva Únie, aby sa žiadateľovi o doplnkovú ochranu na základe smernice 2004/83 priznala možnosť ústneho prejednania tejto žiadosti vrátane práva predvolávať alebo kontradiktórne vypočúvať svedkov, ak ide o žiadosť podanú za okolností, keď v príslušnom členskom štáte existujú dve odlišné na seba nadväzujúce konania, ktorých cieľom je preskúmať jednak žiadosť o získanie postavenia utečenca a jednak žiadosť o doplnkovú ochranu?“

O prejudiciálnej otázke

21 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právo byť vypočutý vyžaduje, aby žiadateľ o doplnkovú ochranu mal v prípade, že vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, upravuje dve odlišné na seba nadväzujúce konania, ktorých cieľom je preskúmať jednak žiadosť o získanie postavenia utečenca a jednak žiadosť o doplnkovú ochranu, právo na ústny pohovor vzťahujúci sa na jeho žiadosť a v rámci tohto pohovoru právo predvolávať alebo kontradiktórne vypočúvať svedkov.

22 Smernica 2005/85 stanovuje minimálne štandardy pre konania o skúmaní žiadostí o medzinárodnú ochranu a spresňuje aj práva žiadateľov o azyl. Článok 3 ods. 1 a 3 tejto smernice spresňuje, že táto smernica sa uplatňuje na žiadosti o azyl, ktoré sú skúmané ako žiadosti založené na dohovore týkajúcom sa postavenia utečencov, podpísanom v Ženeve 28. júla 1951 [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], a ako žiadosti o iný druh medzinárodnej ochrany poskytnutej za okolností vymedzených článkom 15 smernice 2004/83 (rozsudok z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 26).

23 Súdny dvor preto rozhodol, že smernica 2005/85 sa v prípade žiadostí o doplnkovú ochranu uplatní len vtedy, ak členský štát zaviedol jediné konanie, v rámci ktorého skúma žiadosť s ohľadom na oba druhy medzinárodnej ochrany, konkrétne na prvý týkajúci sa postavenia utečenca a na druhý týkajúci sa postavenia doplnkovej ochrany (rozsudok z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 27).

24 Zo spisu však vyplýva, že to nebol prípad Írska v čase okolností vo veci samej, takže smernica 2005/85 sa neuplatňuje na vybavenie žiadostí o doplnkovú ochranu v tomto členskom štáte.

25 Okrem toho vzhľadom na skutočnosť, že právo byť vypočutý je neoddeliteľnou súčasťou dodržiavania práva na obranu, ktoré je všeobecnou zásadou práva Únie, povinnosť dodržiavať právo byť vypočutý adresátov rozhodnutí, ktoré citeľne zasahujú do ich záujmov, v zásade spočíva na orgánoch členských štátov, keď prijímajú opatrenia patriace do pôsobnosti práva Únie, aj v prípade, že uplatniteľná právna úprava výslovne takú požiadavku nestanovuje (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. novembra 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, body 49 a 50, ako aj z 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, body 39 a 40).

26 Preto, ako konštatoval Súdny dvor v bode 91 rozsudku z 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), ak vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, zavádza dve rozdielne a na seba nadväzujúce konania na účely posúdenia žiadosti o získanie postavenia utečenca a žiadosti o doplnkovú ochranu, právo žiadateľa byť vypočutý musí byť zaručené v rámci oboch týchto konaní v neobmedzenom rozsahu.

27 Napriek tomu z vyššie uvedeného nemôže vyplývať, že v situácii, akou je situácia dotknutá vo veci samej, toto právo vyžaduje, aby sa nevyhnutne vykonal ústny pohovor v rámci konania o preskúmaní žiadosti o doplnkovú ochranu.

28 V prvom rade totiž zo zistení uvedených v rozsudku z 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), nevyplýva, že ústny pohovor sa musí v rámci konania o priznanie doplnkovej ochrany nevyhnutne uskutočniť.

29 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 52 až 55 svojich návrhov, Súdny dvor sa v bode 90 rozsudku z 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), obmedzil na spresnenie, že nemožno prijať tvrdenie obhajované vnútroštátnym súdom a Írskom, podľa ktorého okolnosť, že žiadateľ už absolvoval vypočutie v rámci skúmania žiadosti o azyl, má za následok nadbytočnosť uskutočnenia vypočutia v rámci skúmania následnej žiadosti o doplnkovú ochranu. Súdny dvor tak jednoducho pripomenul nevyhnutnosť dodržania práva žiadateľa o doplnkovú ochranu byť vypočutý, aj keď bol tento žiadateľ už vypočutý v rámci skúmania jeho žiadosti o azyl, pričom nestanovil povinnosť uskutočniť za každých okolností ústny pohovor týkajúci sa žiadosti o doplnkovú ochranu.

30 V druhom rade treba uviesť, že pri neexistencii právnej úpravy Únie v danej oblasti uplatniteľnej v Írsku je úlohou vnútroštátneho právneho poriadku tohto členského štátu upraviť procesné postupy týkajúce sa preskúmania žiadosti o doplnkovú ochranu, pričom tento členský štát je v tomto rámci zodpovedný za zabezpečenie účinnej ochrany práv priznaných právnym poriadkom Únie a osobitne zabezpečenie dodržania práva žiadateľa o doplnkovú ochranu byť vypočutý (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. novembra 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, bod 65).

31 V tomto ohľade treba zdôrazniť, že právo byť vypočutý zaručuje tomuto žiadateľovi v priebehu správneho konania možnosť účelne a efektívne uviesť svoj názor vo veci jeho žiadosti o doplnkovú ochranu a dôvody, ktoré môžu odôvodniť, že správny orgán neprijme zamietavé rozhodnutie (pozri analogicky rozsudok z 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, bod 54, a zo 17. marca 2016, Bensada Benallal, C-161/15, EU:C:2016:175, bod 33).

32 Okrem toho právo byť vypočutý musí tomuto orgánu umožniť preskúmať spis spôsobom, ktorý mu umožní prijať rozhodnutie s plnou znalosťou veci s prihliadnutím na všetky relevantné okolnosti a toto rozhodnutie riadne odôvodniť, aby žiadateľ prípadne mohol uplatniť svoje právo na opravný prostriedok (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 2008, Sopropé, C-349/07, EU:C:2008:746, bod 49, a z 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, bod 59).

33 Okrem toho z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že existencia porušenia práva byť vypočutý musí byť posúdená najmä v závislosti od právnych pravidiel upravujúcich danú oblasť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. septembra 2013, G. a R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, bod 34 a citovanú judikatúru).

34 Z toho vyplýva, že postupy, podľa ktorých musí mať žiadateľ o doplnkovú ochranu možnosť vykonať svoje právo byť vypočutý pred prijatím konečného rozhodnutia týkajúceho sa jeho žiadosti, musia byť posúdené vo svetle ustanovení smernice 2004/83, ktorých cieľom je najmä stanoviť minimálne normy týkajúce sa podmienok, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci tretích krajín na to, aby mohli požívať doplnkovú ochranu (pozri analogicky rozsudky z 5. novembra 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, bod 55, a z 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, bod 45).

35 S cieľom vyjadriť sa k žiadosti o doplnkovú ochranu musí príslušný orgán preskúmať, či žiadateľ spĺňa podmienky stanovené v článku 2 písm. e) uvedenej smernice, čo v sebe zahŕňa najmä určenie, či existujú podstatné dôvody domnievať sa, že tento žiadateľ by v prípade, keď by bol vrátený do svojej krajiny pôvodu, čelil reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia, pričom tento žiadateľ nemôže prijať ochranu tejto krajiny alebo v dôsledku takéhoto rizika ju odmieta.

36 Na tento účel z článku 4 tej istej smernice vyplýva, že medzi relevantné okolnosti, ktoré musí príslušný orgán zohľadniť, patria najmä informácie a dokumenty týkajúce sa veku žiadateľa, jeho minulosti, totožnosti, štátnej, resp. štátnych príslušností, krajín, kde mal predtým pobyt, jeho predchádzajúcich

žiadostí o azyl, jeho trasy cesty, dôvodov žiadosti a v širšej miere vážneho bezprávia, ktoré utrpel alebo by mohol utrpieť. Príslušný orgán musí prípadne zohľadniť poskytnuté vysvetlenia, pokiaľ ide o nedostatok dôkazov a všeobecnej dôveryhodnosti žiadateľa.

37 V dôsledku toho právo byť vypočutý pred prijatím rozhodnutia týkajúceho sa žiadosti o doplnkovú ochranu musí žiadateľovi umožniť vyjadriť svoj názor na všetky tieto skutočnosti s cieľom podporiť svoju žiadosť a umožniť správnemu orgánu vykonať s plnou znalosťou veci individuálne posúdenie skutočností a okolností uvedených v článku 4 smernice 2004/83 s cieľom určiť, či existuje reálne riziko, že tento žiadateľ utrpí vážne bezprávie v zmysle tejto smernice, ak by bol vrátený do svojej krajiny pôvodu.

38 Za týchto podmienok skutočnosť, že žiadateľ o doplnkovú ochranu mal možnosť vyjadriť takýto názor iba písomne, nemožno vo všeobecnosti považovať za neumožňujúcu účinne dodržať jeho právo byť vypočutý pred prijatím rozhodnutia o jeho žiadosti.

39 Vzhľadom na povahu okolností uvedených v bode 36 tohto rozsudku totiž nemožno v zásade vylúčiť, že tieto okolnosti možno užitočne oznámiť príslušnému orgánu prostredníctvom písomných vyhlásení žiadateľa o doplnkovú ochranu alebo prispôsobeného formulára vyhotoveného na tento účel, prípadne spolu s dokumentmi ako dôkazmi, ktoré chce tento žiadateľ pripojiť k svojej žiadosti.

40 Takýto procesný mechanizmus pod podmienkou, že ponecháva žiadateľovi dostatočný priestor na vyjadrenie svojho názoru a že tento žiadateľ môže v prípade potreby využiť vhodnú pomoc, je spôsobilý umožniť žiadateľovi presne sa vyjadriť k okolnostiam, ktoré má zohľadniť príslušný orgán, a uviesť, ak to považuje za potrebné, iné informácie alebo posúdenia ako tie, ktoré už boli predložené príslušnému orgánu v rámci preskúmania jeho žiadosti o azyl.

41 Tento mechanizmus je rovnako spôsobilý poskytnúť príslušnému orgánu dôkazy týkajúce sa žiadateľa o medzinárodnú ochranu uvedené v článku 4 ods. 2 až 5 smernice 2004/83, na základe ktorých musí tento orgán vykonať individuálne posúdenie relevantných skutočností a okolností, a v dôsledku toho mu umožniť prijať rozhodnutie s plnou znalosťou veci a pritom toto rozhodnutie primerane odôvodniť.

42 Okrem toho treba pripomenúť, že v situácii, ako je situácia vo veci samej, preskúmanie žiadosti o doplnkovú ochranu prebieha v nadväznosti na konanie o azyle, počas ktorého žiadateľ o medzinárodnú ochranu využil možnosť ústneho pohovoru týkajúceho sa jeho žiadosti o azyl.

43 Niektoré informácie alebo niektoré dôkazy získané počas tohto pohovoru by sa pritom tiež mohli ukázať ako užitočné pri posúdení dôvodnosti žiadosti o doplnkovú ochranu. Osobitne dôkazy týkajúce sa individuálneho postavenia žiadateľa alebo jeho osobnej situácie by mohli byť relevantné jednak pre posúdenie jeho žiadosti o azyl, ako aj pre posúdenie jeho žiadosti o doplnkovú ochranu.

44 Preto ak aj ústny pohovor uskutočnený v priebehu konania o azyle nepostačuje, ako taký, na zabezpečenie dodržania práva žiadateľa byť vypočutý vo veci jeho žiadosti o doplnkovú ochranu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, bod 90), nemožno napriek tomu vylúčiť, že príslušný orgán zohľadní na účely preskúmania žiadosti o doplnkovú ochranu niektoré informácie alebo niektoré dôkazy získané počas tohto pohovoru, ktoré môžu prispieť k tomu, aby mohol rozhodnúť o tejto žiadosti s plnou znalosťou veci.

45 V tomto ohľade treba okrem toho uviesť, že právo žiadateľa o doplnkovú ochranu vyjadriť sa písomne k dôvodom spôsobilým podporiť jeho žiadosť mu dáva príležitosť uviesť svoj názor na posúdenie týchto informácií alebo týchto dôkazov príslušným orgánom na účely rozhodnutia o jeho žiadosti o azyl.

46 Navyše treba zdôrazniť, že hoci uskutočnenie nového ústneho rozhovoru počas preskúmania žiadosti o doplnkovú ochranu môže dať žiadateľovi príležitosť doplniť nové dôkazy k tým, ktoré už uviedol písomne, právo byť vypočutý v sebe nezahŕňa, že sa mu takáto možnosť ponúkne (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. novembra 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, bod 71).

47 Nič to však nemení na skutočnosti, že v niektorých prípadoch si môžu špecifické požiadavky vyžadovať uskutočnenie ústneho pohovoru na to, aby bolo právo žiadateľa o doplnkovú ochranu byť vypočutý skutočne dodržané.

48 V tomto ohľade treba pripomenúť, že ak z akéhokoľvek dôvodu nie sú dôkazy predložené žiadateľom o medzinárodnú ochranu úplné, aktuálne alebo relevantné, z článku 4 ods. 1 smernice 2004/83 vyplýva, že členský štát musí aktívne spolupracovať so žiadateľom, aby bolo možné zhromaždiť všetky dôkazy umožňujúce posúdiť jeho žiadosť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, bod 66).

49 V dôsledku toho sa ústny pohovor musí uskutočniť, ak príslušný orgán nie je objektívne spôsobilý na základe dôkazov, ktoré má k dispozícii v nadväznosti na písomné konanie a ústny pohovor so žiadateľom uskutočnený počas skúmania jeho žiadosti o azyl, s plnou znalosťou veci určiť, či existujú podstatné dôvody domnievať sa, že tento žiadateľ by v prípade, keď by bol vrátený do svojej krajiny pôvodu, čelil reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia, pričom tento žiadateľ nemôže prijať ochranu tejto krajiny alebo vzhľadom na takéto riziko ju odmieta.

50 V takejto situácii by totiž ústny pohovor mohol umožniť príslušnému orgánu vypočuť žiadateľa vo veci chýbajúcich dôkazov s cieľom rozhodnúť o jeho žiadosti a prípadne overiť, či sú splnené podmienky uvedené v článku 4 ods. 5 smernice 2004/83.

51 Ústny pohovor sa musí tiež uskutočniť, ak sa vzhľadom na osobnú alebo všeobecnú situáciu, v akej je podaná žiadosť o doplnkovú ochranu, najmä na prípadnú osobitnú zraniteľnosť žiadateľa napríklad vzhľadom na jeho vek, zdravotný stav alebo skutočnosť, že utrpel vážnu formu násilia, zdá, že takýto pohovor je nevyhnutný na to, aby mu umožnil vyjadriť sa úplne a súvisle k dôkazom, ktoré môžu podporiť jeho žiadosť.

52 V dôsledku toho je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či vo veci samej existujú osobitné okolnosti, ktoré si vyžadujú ústny pohovor žiadateľa o doplnkovú ochranu, aby bolo jeho právo byť vypočutý účinne dodržané.

53 Za predpokladu, že takýto pohovor sa mal uskutočniť v konaní, akým je konanie dotknuté vo veci samej, sa vnútroštátny súd pýta, či žiadateľ o doplnkovú ochranu musí mať právo počas tohto rozhovoru predvolávať a kontradiktórne vypočúvať svedkov.

54 V tejto súvislosti treba na jednej strane uviesť, že takéto právo prekračuje požiadavky, ktoré bežne vyplývajú z práva byť vypočutý v správnych konaniach, ako to vyplýva z judikatúry Súdneho dvora (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 200), a na druhej strane, že pravidlá uplatniteľné na preskúmanie žiadostí o doplnkovú ochranu, osobitne pravidlá uvedené v článku 4 smernice 2004/83, nepriznávajú svedeckým výpovediam osobitný význam na účely posúdenia relevantných skutočností a okolností.

55 Z toho vyplýva, že právo byť vypočutý v sebe nezahŕňa, že žiadateľ o doplnkovú ochranu má právo predvolávať a kontradiktórne vypočúvať svedkov v priebehu prípadného ústneho pohovoru v rámci preskúmania jeho žiadosti.

56 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba odpovedať na položenú otázku tak, že právo byť vypočutý tak, ako sa uplatňuje v rámci smernice 2004/83, v zásade nevyžaduje, aby mal žiadateľ o doplnkovú ochranu v prípade, že vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, upravuje dve odlišné na seba nadväzujúce konania, ktorých cieľom je preskúmať jednak žiadosť o získanie postavenia utečenca a jednak žiadosť o doplnkovú ochranu, právo na ústny pohovor vzťahujúci sa na jeho žiadosť a v rámci tohto pohovoru právo predvolávať alebo kontradiktórne vypočúvať svedkov.

57 Ústny pohovor sa však musí uskutočniť, ak si ho osobitné okolnosti súvisiace s dôkazmi, ktoré má k dispozícii príslušný orgán, alebo osobnou či všeobecnou situáciou, v akej je podaná žiadosť o doplnkovú ochranu, vyžadujú na preskúmanie tejto žiadosti s plnou znalosťou veci, čo musí overiť vnútroštátny súd.

O trovách

58 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Právo byť vypočutý tak, ako sa uplatňuje v rámci smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany, v zásade nevyžaduje, aby mal žiadateľ o doplnkovú ochranu v prípade, že vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, upravuje dve odlišné na seba nadväzujúce konania, ktorých cieľom je preskúmať jednak žiadosť o získanie postavenia utečenca a jednak žiadosť o doplnkovú ochranu, právo na ústny pohovor vzťahujúci sa na jeho žiadosť a v rámci tohto pohovoru právo predvolávať alebo kontradiktórne vypočúvať svedkov.

Ústny pohovor sa však musí uskutočniť, ak si ho osobitné okolnosti súvisiace s dôkazmi, ktoré má k dispozícii príslušný orgán, alebo osobnou či všeobecnou situáciou, v akej je podaná žiadosť o doplnkovú ochranu, vyžadujú na preskúmanie tejto žiadosti s plnou znalosťou veci, čo musí overiť vnútroštátny súd.

Podpisy